

Inleiding

Op 6 oktober 2023 publiceerde de Autoriteit Consument & Markt (ACM) het tarievenvoorstel van TenneT voor 2024. Hieruit blijkt dat de transporttarieven voor hoogspanning (HS) stijgen met 79% - 81% en die voor extrahoogspanningstarieven (EHS) met 117% - 128%. Deze kostenstijging is grotendeels, namelijk voor circa 90%, toe te schrijven aan de gestegen inkoopkosten voor energie en vermogen. Dit is voor de tarieven in 2024 bijna volledig toe te schrijven aan de stijging van de energieprijzen. Die inkoopkosten zal TenneT logischerwijs moeten doorberekenen in haar tarieven. Tegelijkertijd gaat het om een enorme stijging: de transporttarieven zijn in 2024 voor EHS ruim vier keer zo hoog als in 2021 en voor HS drie keer zo hoog. Deze tariefstijging zorgt ook voor een stijging van de tarieven bij de regionale netbeheerders, die de gestegen transportkosten op EHS en HS doorberekenen aan haar klanten. Daar zijn de tarieven ruim 80% hoger tot zelfs verdubbelt op HS/MS. Essent maakt zich zorgen om de grote kostenstijging die dit meebrengt op de energierekening van de klant en op noodzakelijke investeringen in een fossielvrij elektriciteitsnetwerk zoals bijvoorbeeld batterij-opslag. Dit is onwenselijk omdat in een duurzaam energiesysteem elektriciteit een fors aandeel zal uitmaken van onze totale energiesysteem, maar de transitie daarnaartoe vertraagd wordt door de hoge tarieven.

ACM Reguleringsperiode Netbeheerders 2027

1. Hou zou de ACM bij de tariefregulering een goede balans kunnen aanbrengen tussen ruimte voor investeringen door netbeheerders en betaalbaarheid van de tarieven voor netgebruikers?
De ACM zou kunnen kijken naar het gebruik van het hoog-midden en laagspanningsnet. De gebruiker betaalt voor de tijd en het volume waar gebruik van gemaakt wordt. Een producententarieef kan worden ingevoerd zodat alle gebruikers van het elektriciteitsnet betalen voor het gebruik ervan. Een ander idee is om toch flexibiliteit in het elektriciteitsnet te plaatsen door eigenaar te worden van opslagfaciliteiten en de capaciteit veilen. Het invoeren van een capaciteitsmarkt is ook nog een mogelijkheid.
2. Wat betekent het feit dat netbeheerders publieke aandeelhouders hebben voor de regulering van netbeheerders door de ACM?
Zie ook vraag 7 en 8.
Het nadeel is dat er dividend uitgekeerd moet worden aan de aandeelhouders en dat de netbeheerders afhankelijk zijn van de investeringsbereidheid van de aandeelhouders. Een mogelijkheid is ook nog om alle regionale netbeheerders samen te voegen en net als TenneT onder het Ministerie van Financiën te hangen.
3. Welke verhouding tussen input- en outputregulering zou de ACM moeten hanteren?
Staan de investeringen in verhouding tot efficiëntie en snelheid van de toename van transportcapaciteit binnen de veiligheidsnormen van het net? Efficiëntie kan weer getoetst worden

door de toename van transportcapaciteit en aansluitcapaciteit afgezet tegen de tijd. Maar ook worden er maatregelen genomen die rekening houden met het afschakelen van de kolencentrales en het verduurzamen van het elektriciteitsnet. Meer zon- en windenergie betekent meer volatiliteit en op welke manier vangen de netbeheerders dit op.

4. Hoe zou de ACM bij de tariefregulering een goede balans kunnen aanbrengen tussen een eenvoudige en goed uitlegbare methode enerzijds, en een precieze methode die recht doet aan verschillen anderzijds?

5. Welke rol speelt de flexibiliteit van de regulering – dat wil zeggen de mogelijkheid om binnen de regulering snel aanpassingen te doen bij externe veranderingen – daarin?

De flexibiliteit van de regulering speelt een belangrijke rol, de ACM moet flexibeler worden. Bij de energietransitie hoort een regulering die snel kan worden aangepast aan nieuwe situaties, in afstemming met de markt en netbeheerders.

6. Hoe zou de ACM de kosten van nieuwe investeringen moeten vergoeden?

De ACM vergoed momenteel geen kosten en daarom zouden ze een proces kunnen inzetten om te kijken hoe het anders kan. Hier is een definitie van nieuwe investeringen ook belangrijk. Een voorbeeld voor een andere manier zijn nieuwe/andere KPI's voor de netbeheerders. Bijvoorbeeld naast de storingsminuten ook het faciliteren van aansluitingen, transportcapaciteit, decentrale energy hubs etc.

7. Hoe zou de ACM de investeringskosten van netbeheerders moeten beoordelen?

8. Zou de ACM dit achteraf, of juist vooraf moeten doen, bijvoorbeeld op basis van de investeringsplannen?

De ACM zou alle drie opties kunnen overwegen. Het huidige probleem is dat de input van de energieleveranciers niet in de investeringsplannen wordt opgenomen. Hier loopt al een verbetertraject op want dit zit vooral in de tijdsplanning. De markt en de netbeheerders moeten inbreng kunnen geven waar de ACM naar luistert waardoor het tijdig in de plannen meegenomen kan worden. Dit kan bijvoorbeeld door de markt en de netbeheerders een jaar voor de uitgave van nieuwe investeringsplannen te consulteren.

En ander probleem is dat de netbeheerders de investeringsplannen maken voor de ACM en dat is geen handige manier voor de markt. Het zou een idee kunnen zijn om een investeringsplan voor de ACM en een investeringsplan voor de stakeholders te hebben. Dit is breder dan de markt en geldt ook voor provincies, gemeenten, RESsen etc.

Hoe de ACM de investeringskosten moet beoordelen zou via benchmarking met de investeringsplannen van anderen landen kunnen. Verder moet er ook een gezond investeringsklimaat voor netbeheerders ontstaan. Een eventuele cap op de dividenduitkering is ook een idee. Er moet breder worden gekeken naar de vorm van financiering, de verantwoording en de KPI's. Met betrekking tot de verantwoording moet er worden gekeken of deze manier van werken met de bestaande aandeelhouders nog de juiste is.

9. Hoe kan de ACM bereiken dat de investeringsruimte die ontstaat door regulering effectief wordt benut?

Dit kan bijvoorbeeld door meer samenwerking op te zoeken met de netbeheerders. Er moet breder worden gekeken dan een effectieve investeringsruimte te creëren. Wat is de kwaliteit van marktfacilitering? Wat is de langetermijnvisie?
Andere ideeën zijn nationaliseren of benchmarking.

10. In hoeverre ziet u mogelijkheden binnen de tariefregulering om prikkels in te bouwen, zodat (een deel van de) rendementen beschikbaar is/zijn voor (her)investeringen door netbeheerders?
Een prikkel zou bijvoorbeeld een cap op dividenduitkering kunnen zijn of de deel van winst toewijzen op herinvesteringen.
11. Op welke onderwerpen zou de ACM netbeheerders via de tariefregulering moeten stimuleren om goed te presteren?
Dat zou via de KPIs moeten gebeuren en niet via de tariefregulering. Het probleem is wel dat de netbeheerders het zouden moeten betalen.
12. Hoe zou de ACM met de tariefregulering het tijdig realiseren van investeringen het beste kunnen stimuleren?
Zie vraag 1.
13. Op welke kwaliteitsaspecten zou de ACM met de tariefregulering netbeheerders moeten stimuleren om goed te presteren?
Zie vraag 11.
14. Hoe zou de ACM met de tariefregulering innovatie het beste kunnen stimuleren?
Door dit niet in de tariefregulering te zetten maar in de flexibiliteit van de regulering, in afstemming met de markt en netbeheerders. De wetgevingstrajecten zouden ook kunnen worden verkort om innovatie te stimuleren.
15. Zou de ACM voor een bepaalde periode geen stimulans tot efficiëntie toe moeten passen in de tariefregulering?
Ja, en niet alleen voor en bepaalde periode. Er moet een langetermijnvisie komen, zie vraag 1.
16. Op welke wijze zou de ACM de efficiëntie van netbeheerders moeten meten en beoordelen?
Via nieuwe KPIs op transportcapaciteit en aansluitingen.
17. Hoe breed zou de ACM moeten kijken bij het beoordelen van de efficiëntie?
De ACM zou ook moeten kijken of de klanten/markt/gebruikers meegenomen zijn in de ontwikkeling van bepaalde regelingen. Op dit moment worden er regelingen naar buiten gebracht die voor netbeheerders in hun perspectief logisch lijken maar waar de markt/gebruikers/klanten niet op instappen omdat het om een bepaalde reden niet werkt of werkbaar is. Als er vaak net een stap extra genomen wordt om te overleggen of een bepaalde regeling effectief is kan er veel tijd en geld bespaard worden. Zie ook vraag 3
18. Welke efficiëntienorm zou de ACM moeten gebruiken voor de landelijke netbeheerders?
De toename van transportcapaciteit en aanluitcapaciteit afgezet in de tijd. Zie ook vraag 3 en 17.

19. Welke duur van de reguleringsperiode zou de ACM moeten hanteren?

De markt en de netbeheerders zijn aan de huidige lengte gewend, 3-5 jaar is goed. De input moet ruim voor de nieuwe periode gegeven kunnen worden vanuit de markt zodat het nog verwerkt kan worden.

20. Hoe zou de ACM moeten omgaan met onzekerheden over de ontwikkeling van kosten gedurende de reguleringsperiode?

Door binnen 3-5 jaar een vast herijkingsmoment op te zetten waarbij de markt en de netbeheerder geconsulteerd wordt of ze nog op de goede weg zijn.

21. Hoe zou de ACM in de tariefregulering gebruik kunnen maken van de door dr. Brunekreeft beschreven reguleringsvarianten en extra reguleringsinstrumenten?

22. Hoe zou de ACM in de tariefregulering gebruik kunnen maken van de in het DNV-rapport beschreven reguleringsinstrumenten?

23. Zijn er nog andere, niet beschreven reguleringsopties die de ACM zou moeten of kunnen overwegen?

- 1 regionale netbeheerder met dezelfde tarieven.
- Nationaal financieren van een deel van de transporttarieven. De tariefregulering voor de netbeheerder is gericht op netbeheer, maar nu is de stap nodig naar grootschalige netexpansie. Er is er voorbeeld van een ander Europese lidstaten die een deel van de netkosten afdekken. In Duitsland werd bijgedragen vanuit de Duitse regering om de nettarieven op hetzelfde peil te houden in 2023 als in 2022.
- Financiering via subsidie vanuit de Europese Unie/bijdrage vanuit buurlanden. Een deel van de investeringen die wij doen in onze netten, voornamelijk die voor wind op zee, worden gedaan voor de interconnectie met andere naties, zoals Groot-Brittannië, België en Duitsland. Zij zijn (gedeeltelijk) afhankelijk van onze netten en veroorzaken een deel van de transportkosten op de Nederlandse netten. Vanuit een kostenveroorzakingsgedachte zou het dan ook logisch zijn als deze landen een deel van de transportkosten op zich nemen. Het Nationaal Plan Energiesysteem kondigde al aan dat er met buurlanden afspraken gemaakt moeten worden over het evenredig verdelen van lusten en lasten.
- Het invoeren van een producententarief. Momenteel betalen alleen de afnemers van elektriciteit transportkosten. In het verleden is daarvoor gekozen om een zo gelijk mogelijk speelveld te creëren in Europa voor producenten. Dit is gezien de hoogte van de transportkosten en de verdeling over alle gebruikers niet meer een eerlijke verdeling.